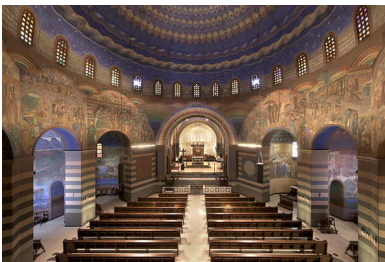

Zelfs over vaatdoekjes is in de Cenakelkerk nagedacht

De paarsblauwe koepel van de Cenakelkerk.

De kerk, bedoeld als bedevaartskerk, moest de sfeer uit het Heilige Land voor gelovigen tastbaar maken.

Op de muren zijn tal van bijbeltaferelen geschilderd.

erfgoed - reportage - Dertien religieuze gebouwen vormen samen het 'Grootste Museum van Nederland'. Eén daarvan is de 'oosterse' Cenakelkerk.

GERRIT-JAN KLEINJAN

De eerste touringcar met toeristen uit Urk is al in zijn kerk geweest,

vertelt pastor Herwi Rikhof (68) terwijl hij voorgaat door het schemerduister. De geestelijke, gestoken in een muisgrijs kostuum met een kruisje op zijn revers, glimlacht. Voor de protestanten was de rooms-katholieke kleurenpracht wel even wennen.

Op wanden van de ronde zaal zijn in regenboogkleuren tal van bijbeltaferelen geschilderd. Rikhof gebaart omhoog naar de enorme paarsblauwe koepel die het plafond vormt van de kerkzaal. Precies in het midden is een duif te zien. "Zie je, dat is de Heilige Geest, die beïnvloedt hier alle verhalen."

In bossen van de Heilig Landstichting bij Nijmegen doet de Cenakelkerk met zijn koepels, boogramen en roomwitte buitenmuren oosters aan. "Over werkelijk álles is in het ontwerp nagedacht", zegt Rikhof. "Zelfs de vaatdoekjes zijn ontworpen."

Hoe bijzonder ook, het rijksmonument uit 1915 was jaren amper toegankelijk voor publiek. Dat verandert, want vanaf donderdag maakt de Cenakelkerk deel uit van een landelijke route langs in het oog springende bedehuizen. "Op vakantie in het buitenland vinden we het heel normaal om een dorpskerk en een kathedraal te bezoeken. In Nederland doen we dat nog niet. Dat is vreselijk zonde, want ook onze kerken herbergen de prachtigste schilderijen, architectuur en glas-in-loodramen", zegt Boukje Schaap van het Utrechtse Museum Catharijneconvent.

De Cenakelkerk behoort tot de elf kerken en twee synagogen die het Utrechtse museum voor religieus erfgoed heeft omgedoopt tot het 'Grootste Museum van Nederland'. Dertien religieuze gebouwen, kriskras door het land, zijn geselecteerd vanwege hun veelzeggende geschiedenis, belangrijke architectuur en de aanwezige kunstwerken. Ze zijn

voortaan open voor publiek, waarbij een audiotour tekst en uitleg geeft. "Bij elkaar opgeteld is in de kerken de grootste kunstcollectie van Nederland te vinden, maar vaak staan mensen voor een dichte deur als ze een bijzondere kerk willen bezoeken", zegt Schaap.

Oriëntalisme

Pastor Rikhof zei direct ja toen hem werd gevraagd om mee te doen met de Cenakelkerk, als het enige voorbeeld van oriëntalisme in de Nederlandse kerkarchitectuur een geheime tip onder liefhebbers. Rikhof, die ook emeritus hoogleraar theologie is, verdiepte zich diepgaand in de ideeën van architect Jan Stuyt en kunstenaar Piet Gerrits, die de kerk decoreerde. "Beide mannen waren rond 1900 in het Midden-Oosten geweest. Dit gebouw, bedoeld als bedevaartskerk, moest de sfeer uit het Heilige Land voor Nederlandse gelovigen tastbaar maken."

De met grote zorg ontworpen kerk verraadt daarnaast ook de ambities van de Nederlandse katholieken zo'n honderd jaar geleden. "Dit is een bouwwerk met een nationale uitstraling", zegt Rikhof terwijl hij stilstaat bij een stoel waarvan de palmmotieven op de rugleuning ook terug komen op de muren van de kerkzaal.

Toch moet de pastor nog wel wennen aan het idee dat zijn kerk ook een museum is. Laatst kwam er al een verontruste kerkganger naar hem toe: waar kon er rustig worden gebeden als er toeristen foto's lopen te maken? Rikhof bedacht een oplossing: "Als de kerk open is, zorg ik dat er kaarsen branden en er zacht orgelmuziek klinkt. Dan weten de bezoekers: dit is toch iets anders dan een museum."

Locaties van 'het grootste museum van Nederland'

Amsterdam - Basiliek van de

Heilige Nicolaas

Amsterdam - Portugese Synagoge

Breda - Grote Kerk

Enschede - Synagoge

Gouda - Sint Jan

Heilig Landstichting - Cenakelkerk

Krewerd, Middelstum, Midwolde,
Pieterburen - Oude Groninger
Kerken

Maastricht - Basiliek van Onze
Lieve Vrouwe Sterre der Zee

Oudenbosch - Basiliek van de
Heiligen Agatha en Barbara

Utrecht - Domkerk